

KOHTUOTSUS

EESTI VABARIIGI NIMEL

Kohus	Tallinna Halduskohus
Kohtunik	Anu Maria Brenner
Otsuse tegemise aeg ja koht	21. august 2026, Tallinn
Haldusasja number	3-26-1
Haldusasi	Harri Värsi kaebus Harju Maakohtu kohustamiseks lahendama kaebaja 26.11.2025 pöördumine uuesti või väljastada pöördumises küsitud kohtulahendid
Menetlusosalised	Kaebaja Harri Värs Vastustaja Harju Maakohus, esindaja Liina Naaber-Kivisoo
Asja läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

- 1. Jätta kaebus rahuldamata.**
- 2. Jätta menetlusosaliste menetluskulud nende endi kanda.**

SELGITUSED

Otsuse peale võib esitada apellatsioonkaebuse Tallinna Ringkonnakohtule 30 päeva jooksul otsuse avalikult teatavastegemisest arvates, s.o hiljemalt 21.09.2026 (halduskohtumenetluse seadustiku (HKMS) § 181 lg 1).

Vastuseks esitatud apellatsioonkaebusele võib teine menetlusosaline esitada vastuapellatsioonkaebuse 14 päeva jooksul apellatsioonkaebuse vastuapellatsioonkaebuse esitajale kätetoimetamisest arvates või ülejäänud apellatsioonitähtaja jooksul, kui see on pikem kui 14 päeva (HKMS § 184).

Kui apellant soovib asja arutamist kohtuistungil, tuleb tal seda apellatsioonkaebuses märkida, vastasel korral eeldatakse, et ta on nõus asja lahendamiseга kirjalikus menetluses (HKMS § 182 lg 1 p 9). Kui menetlusosaline soovib apellatsioonkaebuse esitamiseks saada menetlusabi, tuleb tal esitada ringkonnakohtule vastavasisuline taotlus. Menetlusabi taotluse esitamine ei peata menetlustähtaja kulgemist (HKMS § 116 lg 5) ning apellatsioonitähtaja järgimiseks peab menetlusabi taotleja tegema tähtaja kestel ka menetlustoimingu, mille tegemiseks ta menetlusabi taotleb, eelkõige esitama apellatsioonkaebuse (HKMS § 116 lg 6).

HKMS § 52 lg 1 kohaselt tuleb avaldus sõnastada võimalikult selgelt ja lühidalt.

Sekretäril saata kohtuotsus menetlusosalistele (esindajate kaudu).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. Harri Värs esitas 26.11.2025 Harju Maakohtule **pöördumise**, milles palus talle edastada 1) Harju Maakohtu 03.07.2012 otsus asjas, milles tunnistati süüdi Aleksei Dressen ja Viktoria Dressen; 2) Viru Maakohtu 20.09.2022 määrus asjas 1-07-8640 (Romeo Kalda ennetähtaegse vabastamise küsimus); 3) Harju Maakohtu 01.12.2022 määrus, Tallinna Ringkonnakohtu 16.01.2023 määrus ja Tallinna Ringkonnakohtu 21.09.2023 määrus asjas 1-15-400 (isiku Eduard Mägi ennetähtaegse vabastamise küsimus). H. Värs palus tagada ligipääs soovitud teabele vähemalt osas, millele juurdepääsupiirang ei kehti.

2. Harju Maakohtu esimees teatas H. Värsile 17.12.2025 kirjaga järgmist. Arvestades, et Riigikohtu menetluses on haldusasi nr 3-22-2263, milles on käsitletud pöörduja õigust tutvuda kolmanda isikuid puudutavate kriminaalasjade toimetustega, siis saab Harju Maakohus kõnealuse uue taotluse lahendada peale nimetatud asjas kohtuotsuse tegemist, kuivõrd selgub Riigikohtu otsusest haldusorgani kohustus sarnaste taotluste lahendamiseks ja kaalutlused, millest haldusorgan lähtuma peab.

3. Tallinna Halduskohtule saabus 01.01.2026 H. Värsi kaebus nõuetes tunnistada Harju Maakohtu 17.12.2025 vastus kvalitatiivselt põhiseadusega vastuolus olevaks ning kohustada Harju Maakohut H. Värsi 26.11.2025 pöördumist uuesti lahendama või küsitud kohtulahendeid väljastama.

4. Tallinna Halduskohtu 23.01.2026 kohtunõude kohaselt tuli Harju Maakohtul hiljemalt 30.01.2026 selgitada 17.12.2025 vastusega seonduvaid asjaolusid ning teatada, kas vastustaja näeb võimalust lõpetada menetlus kompromissi või muu kokkuleppega.

5. Harju Maakohtu esimees selgitas 28.01.2026 vastuses kohtunõudele, et maakohu esimehe 17.12.2025 e-kirja kaebajale tuleb käsitleda tähtaja pikendamisenä ning maakohus peab võimalikuks asja lahendamist kompromissiga. Vastuse andmise võimatuse tingis asjaolu, et Riigikohtu halduskolleegiumi kogu koosseis on haldusasjas 3-22-2263 andmas hinnangut sarnasele olukorrale, mis loob õigusselguse ka käesoleva pöördumise lahendamiseks.

MENETLUSOSALISTE SEISUKOHAD

6. Kaebaja leiab, et Harju Maakohtu vastus on vastuolus põhiseadusega. Igaühel on õigus pöörduda avaldustega riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja ametiisikute poole (Eesti Vabariigi Põhiseaduse § 46).

7. Vastustaja vaidleb kaebusele vastu ja palub jätta see rahuldamata.

7.1. Harju Maakohtu 03.07.2012 otsust asjas, milles tunnistati süüdi A. Dressen ja V. Dressen ei ole võimalik kaebajale tutvumiseks edastada (vt Riigikohtu halduskolleegiumi 16.12.2026 otsus nr 3-22-2263). Tegemist on kohtuasjaga, mis oli kuulutatud kinniseks riigisaladuse kaitseks ja olenemata asjaolust, et kohtuotsus ei sisalda otseselt riigisaladust, siis on selle avaldamine menetlusvälistele isikutele põhjendamatult. Lisaks sellele on kohaldatav avaliku teabe seaduse (AvTS) § 40 lg 3, kuna kohtuotsus sisaldab ka isikuandmeid, seega kehtib juurdepääsupiirang 75 aastat. Lisaks ei ole kaebaja põhistanud oma kaalukat õigust või huvi.

7.2. Kaebaja abstraktne kodanikuhoov ei kaalu üles võimalikku riivet riigi julgeolekule, kuna nimetatud otsus sisaldab asjaolusid, mille avaldamist on Kaitsepolitseiamet kui ka Riigiprokuratuur soovinud piirata.

7.3. Kaebajale ei ole võimalik edastata ka Harju Maakohtu 01.12.2022 määrust ja Tallinna Ringkonnakohtu 16.01.2023 määrust ja Tallinna Ringkonnakohtu 21.09.2023 määrust asjas nr 1-15-400. Tegemist on kohtuotsustega, mis sisaldavad isikuandmeid ja millele kohaldub

juurdepääsupiirang (AvTS § 40 lg 1 ja lg 3). Vastustaja möönab, et Viru Maakohtu 20.09.2022 määruse nr 1-07-8640 osas oleks vastustaja pidanud teabenõude edastama Viru Maakohtule. Vastustaja on selle edastanud kohtuväliselt.

KOHTU PÕHJENDUSED

8. Kohus leiab, et kaebus tuleb jätta rahuldamata, sõltumata asjaolust, et maakohus ei ole lõplikult keeldunud teabenõude täitmisest oma 17.12.2025 e-kirjas. Küll aga saab käesolevas asjas esitatud vastusest kaebusele selgelt järeldada, et maakohus teabenõuet ei rahulda. Seega on vastustaja vastanud keeldumisega teabenõudele, kuid on teinud seda hilinevalt. Samas hilinevalt vastamine on menetlusnormi rikkumine, kuid ei mõjutanud keeldumise õiguspärasust. Lõppkokkuvõttes on vastustaja õigesti keeldunud taotletud dokumentide väljastamisest, kuivõrd kogu kriminaalasja toimik on juurdepääsupiiranguga, sh kohtuotsus. Menetlusvälisel isikul puudub õigus tutvuda kinnise kriminaalasja toimikuga, sh kohtuotsusega.

9. Menetlusosaliste vahel on vaidlusaluseks küsimuseks, kas vastustaja on kaebaja teabenõude täitmisest õiguspäraselt keeldunud.

10. Asja materjalist nähtuvalt esitas kaebaja 26.11.2025 Harju Maakohtule pöördumise, milles palus edastada järgmised dokumendid: 1) Harju Maakohtu 03.07.2012 otsus asjas, milles tunnistati süüdi A. Dressen ja V. Dressen; 2) Viru Maakohtu 20.09.2022 määrus nr 1-07-8640 ning 3) Harju Maakohtu 01.12.2022 määrus, Tallinna Ringkonnakohtu 16.01.2023 määrus ja Tallinna Ringkonnakohtu 21.09.2023 määrus nr 1-15-400 (digitaalse kohtutoimiku lehed (dtl-d) 5-6). Seejuures palus kaebaja tagada juurdepääs vähemalt sellele osale teabest, millele juurdepääsupiirang ei kehti.

11. Menetlusosaliste vahel puudub vaidlus, et tegemist on teabenõudega AvTS § 6 tähenduses. Vastavalt AvTS §-le 6 on teabenõue teabenõudja poolt AvTS-s sätestatud korras teabevaldajale esitatud taotlus teabe saamiseks või taaskasutamiseks.

12. Teabenõue täidetakse viivitusega, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul (AvTS § 18 lg 1). Kui teabenõuet ei ole võimalik teabenõudja esitatud andmete puudulikkuse tõttu täita, siis teavitab teabevaldaja sellest teabenõudjat viie tööpäeva jooksul teabenõude täpsustamiseks (AvTS § 18 lg 2). Kui teabevaldajal on vaja teabenõuet täpsustada või kui teabe väljaselgitamine on aeganõudev, võib ta teabenõude täitmise tähtaega pikendada kuni 15 tööpäevani (AvTS § 19).

13. Asja materjalidest nähtub, et maakohus on 17.12.2025 e-kirjas selgitanud, et saab kaebaja teabenõudele vastata alles pärast Riigikohtu menetluses olevas haldusasjas nr 3-22-2263 otsuse tegemist (digitaalse kohtutoimiku leht (dtl) 5). Seejuures on Harju Maakohus kinnitanud oma 28.01.2026 vastuses Tallinna Halduskohtu kohtunõudele, et 17.12.2025 e-kirja tuleb käsitleda tähtaja pikendamisenä (dtl 17). Ühtlasi nähtub asja materjalist, et vastustaja ei ole ka peale Riigikohtu halduskolleegiumi 16.04.2026 otsuse nr 3-22-2263 tegemist eraldi e-kirjaga kaebaja teabenõudele vastanud.

14. Eeltoodust lähtuvalt leiab kohus, et kaebaja 26.11.2025 teabenõudele ei ole vastatud seaduses sätestatud tähtaja jooksul. Küll aga saab lugeda, et vastustaja vastas kaebaja teabenõudele vastuses kaebusele, s.o 04.06.2026. Seega saab alljärgnevalt kohus kontrollida, kas vastustaja on õiguspäraselt keeldunud kaebajale tema teabenõudes taotletud dokumentide väljastamisest.

15. Riigikohtu halduskolleegium on selgitanud järgmist: „AvTS § 35 lg 1 p 1 näeb ette, et teabevaldaja on kohustatud tunnistama asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks

kriminaal- või väärteomenetluses kogutud teabe, v.a vastavalt väärteomenetluse seadustikus ja kriminaalmenetluse seadustikus (KrMS) sätestatud tingimustel avaldatava teabe. Seega, kuigi AvTS lähtub avatud ühiskonna põhimõtetest (AvTS § 1) ja sellest, et avalikkus on reegel ning piirang sellele erand, on kriminaalmenetlust puudutavalt kehtestatud imperatiivne lähtekoht vastupidine. Teisisõnu, kogu kriminaalmenetluses kogutud teave tuleb AvTS § 35 lg 1 p 1 järgi tunnistada juurdepääsupiiranguga teabeks /.../. KrMS ei reguleeri juurdepääsu maakohtus arhiveeritud kriminaalasja kohtutoimikule. Kuna AvTS § 35 lg 1 p 1 kohaldamisala ei sõltu sellest, milliseid andmeid vaidlusalune kohtutoimik sisaldab /.../ ja millise menetlusstaadiumiga on tegu, laieneb juurdepääsupiirang seega kogu maakohtus arhiveeritud kriminaalasja kohtutoimikule /.../“ (Riigikohtu halduskolleegiumi 16.04.2026 otsus nr 3-22-2263, p 26). Veelgi enam, kohtute infosüsteemi andmetel on Harju Maakohtu 03.07.2012 otsus asjas, millega tunnistati süüdi A. Dressen ja V. Dressen, kuulutatud kinniseks (tegemist on kinnise kohtumenetlusega). Ka avalikult kättesaadavate andmete kohaselt on tegemist kinnise asjaga, mille materjalidele seati pikaajaline juurdepääsupiirang¹.

16. AvTS § 9 lg 2 punkti 7 kohaselt on teabele juurdepääsu võimaldamisel teabevaldaja kohustatud tagama teabe juurdepääsupiirangutest kinnipidamise. AvTS § 35 lg 1 p 3¹ kohaselt on teabevaldaja kohustatud tunnistama asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks teabe sisejulgeoleku tagamise, riigikaitsepoliitika kujundamise, riigikaitse korraldamise, sealhulgas riigi sõjalise kaitse planeerimise, ettevalmistamise ja juhtimise, või riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korraldamisega tegeleva teabevaldaja struktuuriüksuse ülesannete ja koosseisu, ametniku ja töötaja ning tema ülesannete kohta, kui sellise teabe avalikuks tulek ohustaks riigi julgeolekut või riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitset. Kuigi AvTS § 38 lg 4 võimaldab asutuse juhil kaalutlusõigust otsustamiseks menetlusvälise isiku juurdepääs asutusesiseseks tunnistatud teabele, siiski tuleb arvesse võtta, et see ei kahjustaks riigi või omavalitsusüksuse huve. Kohtu hinnangul on kinnise menetluse puhul selline kaalutlusõigus redutseerunud nullini.

17. Ülaltoodu kokkuvõtteks keeldus vastustaja õiguspäraselt kaebajale juurdepääsu võimaldamisest kinniseks kuulutatud kriminaalasjas tehtud kohtulahendile.

18. Teiseks taotles kaebaja juurdepääsu Viru Maakohtu 20.09.2022 määrusele nr 1-07-8640.

19. Tulenevalt AvTS § 21 lg-st 1, kui teabevaldaja ei valda taotletud teavet, selgitab ta välja pädeva teabevaldaja ja edastab talle teabenõude viivitusteta, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul, teatades sellest samal ajal teabenõudjale.

20. Asja materjalist nähtub, et vastustaja on 04.06.2026 edastanud teabenõude Viru Maakohtu 20.09.2022 määruse nr 1-07-8640 osas Viru Maakohtule ning teavitanud sellest ka teabenõudjat (dtl 29). Kuigi vastustaja ei ole teabenõuet edastanud viivitamatult ega ka hiljemalt 5 tööpäeva jooksul, ei mõjutanud see menetlusnormi rikkumine teabenõude edastamise õiguspärasust (HMS § 58).

21. Kolmandaks on kaebaja taotlenud juurdepääsu Harju Maakohtu 01.12.2022 määrusele, Tallinna Ringkonnakohtu 16.01.2023 määrusele ja Tallinna Ringkonnakohtu 21.09.2023 määrusele nr 1-15-400.

22. Poolte vahel ei ole vaidlust, et tegemist on kriminaalasjas tehtud lahenditega, mistõttu on taotlenud juurdepääsu kriminaalasjatoimikule. Seetõttu kehtib ka taotletud dokumentidele juurdepääsupiirang AvTS § 35 lg 1 punkti 1 alusel. Riigikohtu kriminaalkolleegiumi 26.04.2023 määrusest nr 1-15-400 nähtuvalt on tegemist kinnipeetava vangistusest tingimisi enne tähtaega vabastamata jätmist puudutavate lahenditega. Tulenevalt KrMS § 408¹ lg-st 1 avalikustatakse jõustunud kohtuotsus ja jõustunud kohtumäärus, millega menetlus lõpetatakse,

¹ [Aleksi Dresseni kriminaalasi salastatakse pooleks sajandiks - Delfi](#)

selleks ettenähtud kohas arvutivõrgus, välja arvatud juhul, kui kriminaalasjas, milles kohtumäärus tehti, jätkub kohtueelne menetlus. „Kolleegium selgitab, et menetlust lõpetavate kohtuotsuste ja -määruste all tuleb viidatud sätte kontekstis mõista kohtulahendeid, millega kriminaalasja kohtulik arutamine selle kohtuastme jaoks siduvalt lõpetatakse. Sellisteks lahenditeks on eeskätt vastava kohtuinstantsi kohtuotsused kõigis menetlusliikides (KrMS § 238 lg 1 p 4, § 248 lg 1 p 5, § 253 p 1, § 256⁵ lg 1 p 2, § 309 lg 1, § 337 lg 1 ja § 361 lg 1) ning kohtumäärused, millega kriminaalmenetlus mis tahes menetlusliigis lõpetatakse kriminaalmenetlust välistavate asjaolude esinemise tõttu (KrMS § 199 lg 1 p-d 2-6), seoses mõistliku aja möödumisega (KrMS § 274²) või otstarbekuse kaalutlustel (KrMS § 274 lg-d 5-6). Erinevalt loetletud lahenditest ei ole täitemenetluses tehtavatel määrustel kriminaalmenetlust lõpetavat toimet. Kaitsjatel on seega õigus, et selliseid esimese ja teise astme kohtu määruseid arvutivõrgus ei avalikustata, kuna need ei kuulu KrMS § 408¹ lg 1 kohaldamisalasse. Riigikohtu lahendite jaoks on nähtud ette erikord /.../. Üaltoodust järeldub, et KrMS § 408¹ lg 1 alusel ei olnud alust avalikustada ringkonnakohtu määrusi, millega jäeti /.../ karistuse täitmisele pööramise ja tema vangistusest tingimisi enne tähtaega vabastamata jätmise peale esitatud kaebused rahuldamata.“ (Riigikohtu kriminaalkolleeegiumi 08.11.2024 määrus nr 1-21-957 ja nr 1-21-5438, punktid 9-10). Järelikult ei kuulunud kaebaja taotletud lahendid avalikustamisele.

23. Tulenevalt AvTS § 39 lg-st 1 võimaldab teabevaldaja juurdepääsu tema valduses olevatele isikuandmetele Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (IKÜM) või seaduses sätestatud aluse olemasolul AvTS-s sätestatud korras.

24. Juhindudes Riigikohtu kriminaalkolleeegiumi 08.11.2024 määruses nr 1-21-957 ja nr 1-21-5438 toodust, puudus maakohtul õigus neid lahendeid avalikustada. Ka ei nähtu kaebaja teabenõudest kaalukat õigustatud huvi, kuivõrd huvi veenduda võimu teostamise läbipaistvuses ja õiguspärasuses (dtl 5), on pelgalt õigustatud huvi IKÜM art 6 lg 1 punkti f mõttes (vt Riigikohtu halduskolleeegiumi 16.04.2026 otsus nr 3-22-2263, p-d 32.2 ja 33). Seda enam, et kaebajal on võimalus tutvuda Riigikohtu kriminaalkolleeegiumi 08.11.2024 määrusega nr 1-21-957 ja nr 1-21-5438, oli isikuandmete kaitse kaalukam, kui kaebaja õigustatud huvi.

25. AvTS § 40 lg 3 kohaselt kehtib asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud isikuandmeid sisaldavale teabele juurdepääsupiirang selle saamisest või dokumenteerimisest alates 75 aastat või isiku surmast alates 30 aastat, või kui surma ei ole võimalik tuvastada, siis 110 aastat, alates isiku sünnist. Vastustaja on põhjendatult selgitanud, et taotletud Harju Maakohtu 01.12.2022 määrusele, Tallinna Ringkonnakohtu 16.01.2023 määrusele ja Tallinna Ringkonnakohtu 21.09.2023 määrusele nr 1-15-400 kehtib juurdepääsupiirang 75 aastat.

26. Üaltoodust tulenevalt on vastustaja õiguspäraselt keeldunud kaebaja teabenõude rahuldamisest ka seoses Harju Maakohtu 01.12.2022 määruse, Tallinna Ringkonnakohtu 16.01.2023 määruse ja Tallinna Ringkonnakohtu 21.09.2023 määrusega nr 1-15-400.

27. Eeltoodust tulenevalt jätab kohus kaebuse tervikuna rahuldamata.

28. HKMS § 108 lg 1 kohaselt kannab menetluskulud pool, kelle kahjuks otsus tehti. Käesoleval juhul on otsus tehtud kaebaja kahjuks, mistõttu jäävad menetluskulud kaebaja kanda. Vastustaja menetluskulude taotlust esitanud ei ole, mistõttu jäävad menetlusosaliste võimalikud menetluskulud nende endi kanda (HKMS § 109 lg 1).

(allkirjastatud digitaalselt)